

Olof Palme: Regeringsförklaringen 4 oktober 1983

Talare
Olof Palme
Statsminister

Datum
4 oktober 1983

Plats
Stockholm

- 1 Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges Riksdag!

- Den svenska regeringen skall med fasthet och med beslutsamhet fullfölja vår
5 neutralitetspolitik. Stödd på ett efter våra förhållanden starkt försvar bidrar denna politik till lugnet och stabiliteten i norra Europa. Ingen skall kunna hysa tvivel om vår beslutsamhet att fullfölja en konsekvent neutralitetspolitik eller om vår vilja att hävda vår territoriella integritet. Det skall stå fullkomligt klart att kränkningar av Sveriges territorium kommer att bemötas med all kraft.
10 Försvarets fortsatta planering grundas på 1982 års försvarsbeslut, med den inriktning som angavs i årets budgetförslag. Ubåtsskyddet förstärks.

- Sverige skall efter måttet av sin förmåga arbeta för fred, för samarbete mellan världens folk och för att värna mänskliga rättigheter. I denna tid av ökade
15 spänningar måste Sverige medverka i arbetet för avspänning och för en dialog mellan världens länder. Detta gäller också i sådana områden som Centralamerika, där en förhandlingslösning måste åstadkommas; det gäller i Afghanistan, där den sovjetiska ockupationen måste upphöra; det gäller i Chile, där demokratin måste återerövas.
20

- Regeringen skall verka för en fördjupad förståelse och ett vidgat samarbete mellan industriländer och utvecklingsländer och för ett effektivt bistånd till fattiga länder. Regeringen skall arbeta för ett fortsatt öppet handelssystem och ett ökat internationellt ekonomiskt samarbete, särskilt inom EFTA och med
25 EG. De goda förbindelserna med våra nordiska grannländer skall utvecklas. De initiativ som Sverige tagit för att förverkliga tanken på Norden som hemmamarknad avser regeringen att fullfölja.

- En aktiv nedrustningspolitik är en viktig del av Sveriges utrikespolitik. Arbetet
30 för att förverkliga en kärnvapenfri zon i Norden skall fortsätta. Som ett led i ett

bredare nedrustningsarbete kan en sådan zon också leda till minskad spänning i Europa som helhet. Användningen av kärnvapen i Europa skulle medföra katastrofala följder för Europas folk. Det stora antalet kärnvapen på ömse sidor om gränsen mellan blocken i Centraleuropa utgör därför ett stort hot. Bland
35 dessa vapen finns slagfältskärnvapen som riskerar att tidigt komma till användning vid en konflikt i området. En korridor i Centraleuropa fri från slagfältskärnvapen skulle minska risken för att en väpnad konflikt snabbt trappas upp till ett kärnvapenkrig. Regeringen har fört fram förslag om en sådan
40 korridor till internationell diskussion. Denna grundtanke vinner nu ökat gehör. Det är regeringens uppfattning att de pågående Genève-förhandlingarna inte bör leda till någon ny utplacering av kärnvapen och att en kraftig nedskärning av de kärnvapensystem som redan finns bör åstadkommas. I detta sammanhang måste också de konventionella styrkornas storlek och sammansättning beaktas.
45 Målet att uppnå balans bör eftersträvas på lägre och inte högre nivåer. Regeringen kommer att fortsätta att verka för det förslag om ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov som Sverige lade fram i våras. I början av nästa år kommer Sverige att vara värd för konferensen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa. Den svenska regeringen
50 vill medverka till att denna konferens blir en framgång. Den ger en möjlighet att föra vidare det betydelsefulla arbete för att minska spänningarna och öka samarbetet i Europa som inleddes för tio år sedan.

Sverige är ett väl utvecklat industriland med rika naturtillgångar, yrkesskickliga
55 män och kvinnor och ansvarsfulla medborgare. Dessa goda förutsättningar har under decennier använts för att skapa ett välfärdssamhälle av stor betydelse för människornas frihet och trygghet. Förutsättningarna för det svenska samhällsbygget har emellertid starkt påverkats av den internationella kris som härskat under senare år. Därför är det särskilt viktigt att vi förmår lösa de
60 ekonomiska problemen. Regeringen syftar därvid till att fullfölja en politik som för oss ur den ekonomiska krisen, som med kraft motverkar hotet mot den fulla sysselsättningen, som slår vakt om grundläggande social trygghet och rättvisa. Det är en politik för att fullfölja och utveckla den svenska folkhemstanken. Den förutsätter att vi kan ta till vara all den kunnighet och skaparkraft som finns i
65 det svenska samhället. Regeringen kommer därför att söka flytta besluten närmare medborgarna och begränsa regleringar och hinder för initiativ, mångfald och handlingsvilja. En sådan politik kan emellertid endast bli framgångsrik om den samtidigt främjar en bred samverkan i det svenska samhället, en samverkan mellan likaberättigade medborgare i motsats till

folkflertalets underkastelse under en privilegierad elit. Den ekonomiska krisen kan endast bemästras och det svenska folkhemmet kan endast utvecklas om vi lyckas förena en strävan efter trygghet och rättvisa med en strävan efter frihet och ansvar för varje medborgare.

75

Den nuvarande regeringen tillträdde i ett läge av djup kris för den svenska ekonomin. Denna kris kom till uttryck i väldiga underskott i varu- och tjänsteutbudet med omvärlden och i statens budget, i sjunkande industriproduktion och industriinvesteringar och i en fortgående ökning av arbetslösheten. Det internationella förtroendet för Sveriges ekonomi var undergrävt. Under sensommaren 1982 utsattes den svenska kronan för en massiv, spekulativ attack. Den nya regeringen satte som mål för den ekonomiska politiken att mobilisera hela nationen och alla våra resurser i kampen mot arbetslösheten, att skapa balans i vår ekonomi och minska behovet av att låna i utlandet, att fördela de bördor som blir nödvändiga för att trygga sysselsättningen och vårt ekonomiska oberoende efter bärkraft och att pressa ned prisstegringarna. Den nya regeringen tog initiativet till en genomgripande omläggning av den ekonomiska politiken. Den svenska kronans värde skrevs ned med 16 %.

90

Därefter genomfördes ett omfattande offentligt investeringsprogram: stora arbetsmarknadspolitiska insatser samt en rad fördelningspolitiska åtgärder i syfte att fördela krisens bördor efter bärkraft. Tidigare beslut om allvarliga försämringar av det sociala välfärdssystemet undanröjdes. Kurs omläggningen understöddes av ett stramt budgetarbete. I flera avseenden har den ekonomiska politiken medfört de eftersträvade resultaten. En återhämtning i den svenska ekonomin har inletts. Exporten har ökat snabbt. Industriproduktionen börjar vända uppåt och nedgången i industriinvesteringarna har bromsats.

95

Näringslivet har visat förmåga till snabb anpassning efter nya förutsättningar.

100

En återhållsam lönerörelse och beredvillighet hos stora grupper, såsom pensionärer och handikappade, att icke begära kompensation för devalveringens effekter på priserna har på ett betydelsefullt sätt medverkat till de goda resultaten. Genom att prisstegringarna blir mindre än väntat i år synes en kraftig nedgång i realinkomsterna kunna undvikas.

105

Det måste emellertid med all kraft understrykas att de uppnådda resultaten är att betrakta som det första steget i arbetet på att lyfta landet ur den ekonomiska krisen. Den inledda politiken måste konsekvent fullföljas under en följd av år

110 för att återställa den svenska ekonomins styrka och för att varaktigt förbättra
sysselsättningen och försvara välfärden i vårt land. Det främsta målet för
politiken är att värna sysselsättningen. Omfattande insatser krävs för att hålla
tillbaka arbetslösheten bland de unga. Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden
och den regionala balansen måste särskilt uppmärksammas. Regeringen avser att
115 inom kort framlägga ytterligare förslag för att nedbringa arbetslösheten.

För första gången på flera år är utvecklingen inom industrin positiv.
Näringslivet återerövrar andelar på världsmarknaden. Den kraftiga nedgången
inom industrisysselsättningen har brutits. Efter flera års nedgång bör industrins
120 investeringar under det kommande året åter kunna ta fart. En politik för att
breda vår industriella bas måste nu föras vidare. Förslag till industriell förnyelse
och kooperativa företags villkor kommer att föreläggas riksdagen. Investeringar i
den framtida energiförsörjningen och samhällsinvesteringar på
kommunikationernas område kommer att hållas på hög nivå. Ett tioårigt
125 program för underhåll, reparationer samt om- och tillbyggnad av bostäder
kommer att framläggas.

Samtidigt som arbetslösheten bekämpas effektivt måste en bestående
nedpressning av inflationstakten uppnås. För att bevara det svenska
130 näringslivets förbättrade konkurrenskraft måste inflationen nedbringas till den
nivå som råder i de länder som har störst betydelse för vår utrikeshandel. Annars
förlorar vi snabbt de fördelar för svenskt näringsliv som den omlagda
ekonomiska politiken medfört, den industriella återuppbyggnaden hejdas, de
offentliga finanserna undergrävs. Följden skulle bli att sysselsättningen såväl
135 inom industrin som inom den offentliga sektorn hotas. Riksdagen har anslutit
sig till målet att under loppet av 1984 nedbringa prisstegringstakten till nivån 4
%. Ett förverkligande av detta mål medför att den förstärkta konkurrenskraften
bevaras, att exporten och produktionen kan fortsätta att öka, att investeringarna
på nytt kan ta fart, att den offentliga sektorns finanser kan förbättras och att
140 förutsättningar skapas för en bestående sänkning av arbetslösheten.

För att kunna bemästra pris- och kostnadsökningarna måste det statliga
budgetunderskottet begränsas. Därför måste de statliga utgifterna hållas tillbaka
samtidigt som inkomsterna förbättras. En hård utgiftsprövning berör
145 ofrånkomligen områden som av många upplevs som angelägna och blir därför
kännbar för medborgarna. Förslag kommer inom kort att läggas fram om att
begränsa automatiken i de offentliga utgiftsökningarna och om olika

budgetförstärkande åtgärder. Regeringen kommer att fästa stor vikt vid att
150 förslagen utformas så att den ekonomiska krisens bördor blir rättvist fördelade
och att sysselsättningen inte äventyras. Det ligger i allas intresse att
inflationbekämpningen blir framgångsrik. Löneavtalen för alla grupper måste
stå i samklang med inflationsmålet. Uppfylls denna grundläggande
förutsättning, finns det för första gången på länge möjligheter att inte bara
155 förstärka sysselsättningen utan också uppnå en verklig förbättring av
reallönerna.

Men en återhållsam kostnadsutveckling förslår inte för att säkerställa den
ekonomiska återhämtningen. Samtidigt fordras att svenskt näringsliv aktivt
160 medverkar till en bestående uppgång i investeringarna. Investeringarna i
industrin har sjunkit kraftigt under de senare åren, även om nedgången hejdats
som ett resultat av den nya politiken. För att vända utvecklingen uppåt måste en
stabil vinstnivå etableras. Kraftigt ökade vinster kan nu noteras bl. a. som en
följd av devalveringen. Det kan emellertid inte accepteras att de kraftigt ökade
165 vinsterna enbart kommer en liten grupp i samhället till godo.

I detta skede av det ekonomiska återuppbyggnadsarbetet i Sverige är det viktigt
att de stigande vinsterna tas i anspråk för investeringar i nytt
produktionskapital. Som ett led i arbetet med att långsiktigt stärka produktion
170 och sysselsättning kommer regeringen att förelägga riksdagen förslag om att
införa löntagarfonder. Syftet är att stärka kapitalbildningen och gynna
produktiva investeringar, samtidigt som det demokratiska inflytandet i det
ekonomiska livet förstärks. Härigenom skapas bättre förutsättningar för lugna
avtalsrörelser och en varaktig lönsamhetsförbättring i näringslivet.
175 Löntagarfonder behövs för att stärka produktion och sysselsättning i en tid när
finansiella operationer och spekulationer hotar att undergräva tilltron till vårt
ekonomiska system. Dessa löntagarnas trygghetsfonder skall medverka till att
skapa trygghet för sysselsättningen, trygghet för pensionerna på äldre dar och
trygghet mot spekulation i det svenska samhället.

180 Den svenska socialpolitiken skall även i fortsättningen i sina huvuddrag bygga
på generella åtgärder och vara en socialpolitik för hela folket. En socialpolitik för
vilken alla medborgare känner ansvar är den bästa grunden för en riktig
fördelningspolitik och för att svaga och utsatta grupper skyddas. Pensionerna
185 höjs. Värdesäkringen återinförs med avräkning för devalveringens priseffekter.
Missbruket av alkohol och narkotika är ett allvarligt problem såväl för enskilda

individer som för hela samhället. Regeringen är fast besluten att fortsätta kampen mot detta missbruk.

190

En rättvis fördelning kräver att samhället ser till att ingen kan undandra sig sin del av ansvaret. Kampen mot ekonomisk brottslighet och skattefusk kommer därför att skärpas. Målet för utbildningspolitiken är en skola som ger alla en god kunskapsgrund. Under det närmaste året kommer särskild uppmärksamhet att ägnas åt åtgärder för de elever som lämnar grundskolan i förtid. Ett reformarbete kommer att inledas i syfte att skapa en gymnasieskola som kan ge alla ungdomar en meningsfull förberedelse för studier och yrkesarbete.

195

Kulturpolitiken genomförs i samspel med mediapolitiken med syftet att skapa ett fritt och öppet kulturliv där alla tar del. Regeringen avser att lägga fram ett treårigt forskningspolitiskt program för att långsiktigt förbättra förutsättningarna för svensk forskning.

200

Vi har i Sverige under det gångna året tagit det första viktiga steget mot en återhämtning i den svenska ekonomin. Vi har tillsammans arbetat för att åter sätta fart på Sverige, för att skapa en bättre framtid för vår nation. Det finns goda förutsättningar för att vi under de kommande åren på nytt skall kunna uppnå förbättringar i de enskilda människornas levnadsvillkor och i vår gemensamma välfärd och att vi skall kunna fördjupa friheten och demokratin i vårt land. Då måste regering och riksdag ha förmåga att utforma en fast och konsekvent politik. De har sitt ansvar i arbetet för att på nytt skapa ekonomisk stabilitet och för att utveckla tryggheten och friheten i det svenska samhället. Det är därvid viktigt att kunna ta till vara erfarenheter och åsikter från olika grupper i samhället, att vara beredd till öppna samtal, att kunna ta hänsyn till andras uppfattning. Denna den utsträckta handens politik är regeringen för sin del beredd att fullfölja. En sådan öppenhet får emellertid inte innebära att regeringen och folkrepresentationen underkastar sig diktat från enskilda maktgrupper – ty därmed skulle folkstyret undergrävas.

210

215

När vi i dag återinviger riksdagshuset bör vi erinra oss riksdagens betydelse för vårt lands demokratiska styrelseskick. Det är i denna plenisal som de avgörande politiska besluten fattas. Den svenska nationen skall i god demokratisk tradition styras av de valda ombuden för Sveriges folk. Vi skall med glädje och stolthet försvara det fria folkstyret i ett fritt land.

220
225

Taggar

1980-tal, 1983, Man, Politiska tal, Regeringsförklaring, Riksdagen, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/olof-palme-regeringsforklaringen-4-oktober-1983>

230

235

240

245

250

255

260